

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Sağlık Bakanı Fahrettin KOCA tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ
Zonguldak Milletvekili

Sağlık, bireyler ve toplumlar açısından hiçbir şart ve koşulda fedakarlık edilemeyecek alanların başında gelir. Bu yönü nedeniyle sağlık hakkı; temel hak ve hürriyetler arasında yer almaktadır. Anayasa'nın 56'ncı maddesinde sağlık hakkı ile ilgili olarak "Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler" cümlesi ile devletin, sağlık hakkının tesis edilmesinde yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Anayasa'daki bu temel düzenleme kaynağını, sağlık hakkı ile ilgili uluslararası sözleşmelerden almaktadır.

Ancak bugün ülkemizde sağlık sisteminde çok ciddi sorunların olduğu ortadadır. Vatandaşlarımız sağlık hizmetlerini gerektiği gibi alamamaktadır. Sağlık uygulayıcılarının pek çoğunda yaşanan bu temel sorun, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik kriz nedeniyle günden güne başka alanlara da yayılmaktadır.

Ülkemizde yaklaşık 70 bin böbrek hastası, özel diyaliz merkezlerinde, hemodiyaliz yöntemi ile tedavi almaktadır. Hemodiyaliz hizmeti ülkemizde ilk özelleşen sağlık hizmetidir. Aynı zamanda, fark alınmayan sağlık hizmetlerinden hastane dışında yapılan tek hizmet de hemodiyalizdir. Bu yönü ile de, devletin sağlık sistemi uygulayıcılarından biri olarak kamusal bir hizmet niteliğindedir. Özel Diyaliz Merkezleri, bir süredir yaşadıkları ekonomik sıkıntıları kendi çabaları ile aşmaya çalışmışsa da bugün artık bu sorun içinden çıkılmaz bir duruma gelmiştir. Çünkü, diyaliz tedavisinde önemli oranda ithal ürün kullanılmaktadır. Bu nedenle diyaliz merkezleri artan döviz kurlarından doğrudan etkilenen bir sektördür. Sektörün giderinin yaklaşık yüzde 40'ı döviz endeksli sarf malzemesidir. 2002 yılından bu yana, dövizin, yaklaşık 5 kat arttığı düşünülecek olursa, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun diyaliz birim ücreti geri ödemelerinde de aynı oranda bir artışı vermesi gerekmektedir. Oysa Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan geri ödemelere bakıldığında; 2002-2006 yılları arasında kısmi bir artış olmuş ancak 2006-2014 yılları arasında diyaliz birim fiyatı geri ödemelerinde neredeyse hiç zam yapılmamıştır. 2006 yılında diyaliz birim fiyatı geri ödeme bedeli 138 lira iken, bu bedel 2014 yılında 155 liraya çıkmıştır. 2015 yılında 160 lira olan geri ödeme birim fiyatı 2019 yılında ancak 230 liraya yükselmiştir. Bu artış ülkemizdeki döviz artışı göz önüne alındığında hizmette kullanılan malzeme bedelini dahi karşılayamayacak hatta malzeme bedelinin bile altında kalan bir düzeydedir. Diyaliz hizmetinden fark ücreti almayan, tek alıcı kurumun Sosyal Güvenlik Kurumu olduğu bu sistem içinde, devlet tarafından yapılan hemodiyaliz geri ödemesi dünyanın en düşük diyaliz seans bedeli durumundadır.

25246

Hizmet kalitesi bakımından dünyada pek çok ülkeden daha iyi durumda olan ülkemizdeki bu merkezlerin diyaliz birim fiyatı geri ödemesi, -bugünkü kurla- yaklaşık 35 Euro'ya düşmüştür. Başka ülkelerdeki uygulamalar göz önüne alındığında, ülkemizde bu hizmet için yapılan geri ödemenin son derece düşük olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bugün gelinen noktada ülkemizde, sarf malzeme bedelinin altında bir bedel karşılığında hemodiyaliz hizmeti verilmesi istenmektedir. Artan maliyetler karşısında ise ülkemizdeki diyaliz hizmetinin yüzde 65'ini karşılayan özel diyaliz merkezlerinin, verdikleri hizmeti ekonomik açıdan sürdürebilmeleri, neredeyse olanaksız hale gelmiştir.

Geçmişte, Sosyal Güvenlik Kurumu'nca, hemodiyaliz tedavisinin döviz kuruna bağımlılığı dikkate alarak, geri ödeme bedelinin malzeme kısmı dolar olarak, uygulama kısmı ise TL olarak ödemekte iken 2005 yılında Sağlıkta Dönüşüm Programına başlanması ile bu uygulamaya son verilmiştir.

Özel Diyaliz Merkezleri'nin yüzde 80'i yerli sermaye ile kurulmuş olan sağlık uygulayıcılarıdır. Sağlık sektörü açısından, bu yüksek yerlilik oranının muhafaza edilmesi bu anlamda da Özel Diyaliz Merkezleri'nin içinde bulundukları ekonomik çıkmaz karşısında desteklenmesi şarttır.

Bu birimler, hastaları açısından hayati önem taşıyan bu hizmeti, gerekli titizlik ve özen içinde yerine getirme çabası içindedirler. Ancak bugün gelinen noktada bu merkezler Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan ödemelerin çok cüzi miktarda olması nedeniyle batma riski ile karşı karşıyadır. Nitekim geçen 10 yıl içinde sayıları 410 olan özel diyaliz merkezi bugün 314'e düşmüş, 96 diyaliz merkezi, bu ekonomik kriz ortamına direnemeyerek batmıştır.

Yaşanan ekonomik zorluk nedeni ile zaman içinde, Özel Diyaliz Merkezleri bazı hizmetlerinden vazgeçmek zorunda kalmıştır. Mesela Özel Diyaliz Merkezleri tarafından karşılanan hasta taşıma servisleri ve diyaliz merkezlerden karşılanan kahvaltı ya da ara öğün besinleri de artık verilemez durumdadır. Benzin ve mazottaki karşılanamaz artış nedeniyle özel diyaliz merkezlerin çoğunluğu çareyi hasta taşıma servislerini kaldırmakta bulmuştur. Hasta taşıma servisleri ile merkezlerdeki kahvaltı ve ara öğün besin malzemelerinin kaldırılması aslında 12 bin dolayında kişinin istihdam edildiği bu sektörün can çekiştiğinin en somut göstergesidir.

Özel Diyaliz merkezlerinin içinde bulunduğu bu çıkmaz karşısında en büyük mağduriyeti elbette ki, bu merkezlerden sağlık hizmeti alan diyaliz hastaları yaşayacaktır. 70 bin böbrek hastası ile yakınlarının yaşayacağı sorunlar, zaten içinden çıkılmaz bir hal alan hastaneleri sağlık hizmetlerini daha da kötü bir duruma getirecektir. Diyaliz hastaları tedavilerini gereği gibi alamayacak, tedavi almada yaşanacak sorunlar geri dönüşü olmayan sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle, diyaliz hastalarının yaşam kaliteleri açısından Sağlık Uygulamaları Tebliği'ndeki geri ödeme bedelinin artırılması gerekmektedir.

Bu çerçevede;

1) Bakanlığınız verilerine göre ülkemizde hemodiyaliz tedavisi alan hasta sayısı kaçtır?

2)Ülkemizde kamuda ve özel sektörde hemodiyaliz hizmeti veren merkez sayısı kaçtır? İller bazında dağılım nasıldır?

3)Ülkemizdeki diyaliz hastalarının ne kadarı hemodiyaliz hizmetini özel diyaliz merkezlerinden almaktadır?

4)Mevcut sağlık sistemi içinde, kamudaki sağlık uygulayıcılarının, ülkemizdeki diyaliz hastalarının tamamına tedavi hizmeti verebilecek, teçhizat, malzeme ve personel donanımı var mıdır?

5)Son 10 yılda kapanan özel diyaliz merkezi sayısı kaçtır?

6) Ülkemizde diyaliz birim fiyatı geri ödemesi seans başına yaklaşık 35 Euro'dur. Bu miktar sarf malzemesi ücretinin bile altında kalmaktadır. Sağlık Uygulamaları Tebliği'nde diyaliz birim fiyatı geri ödeme ücretlerinin güncellenmemesinin sebebi nedir? SUT hemodiyaliz geri ödeme ücretleri ne zaman güncellenecektir?

7)Özellikle Özel Diyaliz Merkezleri, birim fiyat geri ödemelerinin güncellenmemesi nedeniyle birer birer iflas etmektedir. Yaklaşık 70 bin hastaya hizmet veren bu merkezlerin iflas etmesi ile diyaliz hastaları çok büyük mağduriyet yaşayacaktır. Diyaliz hastalarının geri dönüşü olmayan sonuçlarla karşılaşmaması için Bakanlığınız bir önlem alacak mıdır?

8)2005 yılından önce Özel Diyaliz Merkezleri'nin verdiği hizmetteki döviz girdili sarf malzemesinin yoğun olması da dikkate alınarak geri ödemelerde malzeme kısmı dolar olarak, uygulama kısmı ise TL olarak ödenmesi sistemi neden uygulamadan kaldırılmıştır? Bu sisteme geri dönmeyi düşünüyor musunuz?

9)Yaşanan ekonomik sorunlar ve iflas eden Özel Diyaliz Merkezleri göz önüne alındığında, 12 bin kişinin istihdam edildiği 70 bin kişinin tedavi olduğu bu sistemin devamlılığı için sağlık hizmetlerine erişiminden sorumlu Bakanlık olarak sektöre ekonomik bir teşvik sağlanacak mıdır?

10)Bakanlığınıza yabancı sermayeli diyaliz merkezi kurulması için son 5 yıl içinde kaç başvuru yapılmıştır? Bunlardan kaçına izin verilmiştir?